

6 HEVOSTALOUS JA YMPÄRISTÖ

Susanna Särkijärvi

Ympäristöasiat ovat nousseet viime vuosina yhä enemmän huomion kohteeksi yhteiskunnallisen keskustelun kohdistuessa tiiviimmin kestävän kehityksen edistämiseen. Myös voimakkaasti kasvavalla hevosalalla riittää edelleen tekemistä. Erikokoisia talleja rakennetaan ja vanhoja rakennuksia peruskorjataan hevosten käyttöön. Monesti kiinnostus tallinpitoon lähtee harrastuspohjalta eikä kaikkia ympäristöasioita osata ottaa aluksi huomioon. Osittain tästä asiantunteumuksen puutteesta on aiheutunut lieveilmiöitä niin hevosten hyvinvoinnin kuin ympäristönhoidon kannalta. Toisaalta hevosalan ulkopuolelta yrityksiin kohdistuvien vaatimusten olisi pysyttävä kohtuullisina ja käytännönläheisinä. Hevosmäärän ja -harrastuksen lisääntymisen tulisi joka tapauksessa tapahtua ensisijaisesti hevosen ja ympäristön hyvinvoinnin ehdoilla.

6.1 HEVOSTALouden YMPÄRISTÖIMAGO

Ympäristönsuojelun lainsäädäntö ja ohjeisto ovat jatkuvasti kiristyneet. Suurin osa laiminlyönneistä johtuneet tietämättömyydestä, eikä valvova viranomaisenkaan ole aina ajan tasalla. Toisaalta hevosalan on tärkeää nähdä ympäristönsuojelun lisääntyvä merkitys ja ryhtyä myös vapaaehtoiisiin toimenpiteisiin. Ympäristönsuojelu on pitkälti myös imagokysymys ja tuo hevostaloudesta vastuullisena elinkeinona positiivista viestiä yhteiskuntaan. Monet ympäristönsuojelutoimet lisäävät turvallisuutta ja hevosten hyvinvointia.

Myös tallien asiakkaiden tietoisuus ympäristönhoidon tärkeydestä on lisääntynyt, ja talliympäristön viihtyisyys vaikuttaa kuluttajien päätöksentekoon. Talliympäristön aikaansaama mielikuva on oleellinen osa tallikokemusta. Siisti ympäristö (rakennukset, aidat, lantala, nurkat) luo kuvan hyvin hoidetusta ja tehokkaasta hevosalan yrityksestä. Hevonen ei kaipaa valkoiseksi maalattuja nurkkalautoja eikä ole takeita siitä, että hevonen voi hyvin vain kauniissa ympäristössä. Hevonen on edelleenkin eläin, ja sen inhimillistämistä

tä on varottava – hevonen saattaa hyvinkin olla onnellisempi ulkona vesisateessa kuin sisällä karsinassa.

6.2 HEVOSTALLI TARVITSEE TILAA

Hevoset sijoittuvat sinne, missä ihmisetkin ovat, lähelle asutuskeskuksia, missä maa on kallista ja rakennuskanta ennestään tiivistä. Tämä luo edellytyksiä ongelmien synnylle. Hevonen ja hevosenpitoon liittyvät toiminnot tarvitsevat paljon tilaa ympärilleen. Väljät piha-alueet ovat myös turvallisuustekijä. Talleille suuntautuva liikenne (vierailijat, asiakkaat, hevosenomistajat) tarvitsee pysäköintitilaa ja tavaraliikenne riittävän leveät ja kestävät reitit (esimerkiksi hevosautot, heinäkuormat, lantahuolto). Rehujen, lannan ja kuivikkeiden varastointi edellyttää riittävän suuria varastotiloja tallin välittömässä läheisyydessä. Onnistunut toimintaympäristön suunnittelu vaikuttaa myös työn tehokkuuteen, vähentää tapaturmariskiä ja parantaa viihtyvyyttä ja työssä jaksamista.

Myös toiminnan laajentumiselle on hyvä varata tilaa. Syntyy uusia tarpeita: ratsutalleilla maneesin rakentaminen saattaa tulla ajankohtaiseksi ja ravitalleilla ovat yleistymässä hevosten kävelykoneet. Oleellinen osa talliympäristöä ovat myös hevosten ulkoiluun varatut alueet, vähintään ulkoilutarha/-tarhat ja parhaassa tapauksessa myös laidunalueita. On hyvä miettiä myös sitä, miten tallialueen ulkopuolella liikutaan. Joudutaanko ravihevosten valmennukseen käyttämään yleisiä teitä? Halutaanko ratsujen kanssa liikkua maastossa vai tarvitaanko kenties yhteys lähitallille, josta vaikkapa se maneesi löytyy?

6.3 HEVOSTALouden YMPÄRISTÖ- NÄKÖKOHDAT – LANTAHUOLTO

Hevostalouden ympäristönäkökohdat ovat pitkälti samoja kuin minkä tahansa muun kotieläintalouden. Suurimman kokonaisuuden muodostaa lantahuolto, joka materiaalivirtojen muodossa käsittää rehut,

◀ Kuva: Petri Volanen

kuivikkeet ja lannan. Tallille saapuu ravinteita rehujen ja kuivikkeiden muodossa, ja ne poistuvat kuivikelannassa. Parhaassa tapauksessa ravinteet kiertävät oman tallin alueella eli rehut tuotetaan osittain lannasta saatavien ravinteiden avulla. Suurella osalla talleista ei kuitenkaan enää nykyään ole omaa rehuntuotantoa eikä myöskään peltoa, missä lanta voidaan hyödyntää. Lannan ravinteiden hyödyntämisen kasvinviljelyksessä tulee kuitenkin edelleen olla ensisijaisena tavoitteena ympäristön kannalta. Tällöin lantaa luovutetaan tallilta hyötykäyttöön.

Hevostallien lantahuolto saa aina hyvin paljon huomiota, mutta jos se on asianmukaisesti järjestetty, ovat myös ravinteet hallinnassa. Osa ravinteista saattaa kuitenkin päätyä esimerkiksi ulkoilutarhoihin rehujätteiden ja sonnan muodossa, jolloin ne eivät aina ole hallinnassa, vaan vaarassa huuhtoutua ympäristöön. Tätä ennaltaehkäistään sääolosuhteiden mukaan siivoamalla tarha-alueita tai vaihtamalla maa-aineksia ajoittain.

Lainsäädäntö edellyttää jokaiselta tallilta toimivaa, järjestettyä lannankäsittelyä. Lainsäädännössä lanta määritellään jätteeksi ja se on eläinperäinen sivutuote. Lantahuollon kannalta keskeisimmät vaatimukset on esitetty ns. nitraattiasetuksessa (931/2000), joka on valtioneuvoston asetus maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta. Nitraattiasetus on EU:n nitraattidirektiivin (91/676/ETY) täytäntöönpanoasetus. Direktiivin tavoitteena on suojella vesistöjä maataloudesta peräisin olevien ravinteiden, erityisesti typen ja fosforin, aiheuttamalta pilaantumiselta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi nitraattiasetus sisältää lannan varastointia ja levitystä koskevia määräyksiä sekä suosituksia ja ohjeita. Nitraattiasetuksen uudistustyö on tätä opasta kirjoitettaessa käynnissä. Muutostyön etenemistä on syytä seurata, koska asetukseen saattaa tulla merkittäviäkin muutoksia.

Jokaisella tallilla tulee olla tiivispohjainen lantavarasto. Käytännössä tämä tarkoittaa vesitiivistä pohjarakennetta, joka estää lannan ja mahdollisten valumavesien pääsyn ympäristöön. Periaatteessa lantalan tulee olla riittävän tilava 12 kuukauden aikana syntyvän lantamäärän varastointia varten, mutta tietyin ehdoin lantavarasto voi olla myös tätä pienempi väliaikainen varasto. Lantala ei tarvitse kattaa, mutta se on suositeltavaa esimerkiksi pohjavesialueilla ja tiheään asu-

tuilla alueilla esteettisistä syistä. Sen sijaan väliaikaisen lantavaraston, esimerkiksi siirtolavan, on oltava kaatoksessa tai peitettävissä sadekausien aikana.

Mikäli tallin yhteyteen rakennetaan ns. kiinteä lantala, varastointitilavuuteen vaikuttavat syntyvän lannan määrä (eläinmäärä) ja varastointiaika. Lantala mitoitetaan 12 kuukauden varastointia varten eläinpaikkojen perusteella siten, että tilaa varataan 12 m³ hevospaikkaa ja 8 m³ ponipaikkaa kohden. Lantalan ohjetilavuutta voidaan pienentää laidunkauden osalta 3–4 kk, mikäli eläimiä laidunnetaan ympärivuorokautisesti, jolloin eläinten tuottama sonta jää laidunalueelle.

” Lannan ensisijainen jatko- hyödyntämistapa on lannoituskäyttö.”

Lantalan tilavuus lasketaan kertomalla pohjan pinta-ala seinämäkorkeudella lisättynä yhdellä metrillä eli katsotaan, että lantakasa voi olla metrin seiniä korkeampi. Lantakasa myös painuu varastoinnin aikana. Kattamattomassa lantalassa vuotuinen sademäärä lisätään mitoitukseen (0,1 m³/m²). Nitraattiasetus sisältää lisää rakennus- ja laskentaohjeita erilaisia tapauksia varten. Lantalan rakentamisohjeita löytyy myös maa- ja metsätalousministeriön rakentamissäädöksistä sivustolta www.mmm.fi.

Tallin yhteydessä oleva lantavarasto voi olla myös ohjeellista 12 kuukauden tilavuutta pienempi, mikäli lantaa luovutetaan tai siirretään isompaan lantavarastoon tiheämmin. Tällainen käytäntö edellyttää ilmoituksen tekemistä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, käytännöstä sovitaan viranomaisen kanssa etukäteen. Kysymykseen tulevia tilanteita ovat:

- Lantaa luovutetaan tai siirretään riittävän kokoiseen lantavarastoon, esimerkiksi yhteislantalat.
- Lantaa luovutetaan välittömään hyötykäyttöön viljelijälle (lannan luovutus sopimus).
- Lantaa luovutetaan luvan (ympäristölupa, Eviran laitoshyväksyntä) omaavalle toimijalle, esimerkiksi multayrittäjät.
- Lanta myydään tallilta pakattuna (Eviran laitoshyväksyntä).
- Lantaa muodostuu enintään 20 m³.

- ▲ Hevosien kuivikelannalle on tyypillistä suurehko kuivikkeen osuus. Kuvassa vierekkäin puru- ja turvelantaa. Jatkokäsittelyominaisuuksiltaan turve maatu nopeasti, kun taas puru vaatii pidemmän kompostointiajan ennen pellolle levittämistä. Kuva: Hippolis, Sanna Mäki-Tuuri

Lannan luovutuksesta on oltava luovuttajan ja vastaanottajan välinen sopimus. Ensisijainen vastuu lannan varastoinnista on tallinomistajalla ja peltokäytöstä viljelijällä.

Lannan sijoittaminen kaatopaikalle biohajoavana materiaalina on vastoin jätelain periaatetta eikä siten ole hyväksyttävää.

Ns. pihattotallin kestokuivikepatja otetaan huomioon lantavarastona. Pihaton kuivikepohja ei kuitenkaan yleensä yksinään riitä täyttämään 12 kuukauden vaatimusta. Erillinen lantavarasto tarvitaan myös ulkoilualueilta kerätylle lannalle sekä pihatosta poistettavalle lannalle lannanlevityskiellon aikana (15.10. – 15.4.).

Lannan patterointi on mahdollista vain poikkeustapauksissa, joten se ei voi korvata pysyvää lannan varastointiratkaisua. Patteroinnista tehdään valvontailmoi-

tus kuntaan. Sen syynä voidaan hyväksyä työtekniset ja hygieeniset syyt. Lantaa voidaan varastoida toissijaisesti patterissa lähinnä pienillä kotieläintiloilla. Patteroinnista on annettu seikkaperäiset ohjeet nitraattiasetuksessa. Patterointi ei voi toistua vuodesta toiseen ja samalla paikalla.

Lannan ensisijainen jatkohyödyntämistapa on lannoituskäyttö. Lantaa vastaanottavalla viljelijällä tulee olla asianmukainen varasto lannanlevityskiellon aikana (15.10. – 15.4.) tapahtuvaan vastaanottoon. Lantaa voidaan varastoida lantalassa tai kompostoida rumpukompostorissa, kompostikentällä tai tuubikompostissa jatkokäyttöä varten. Lantaa on mahdollista luovuttaa myös esimerkiksi multayrittäjälle, joka käyttää sitä multatuotteiden valmistukseen. Joillakin alueilla voidaan luovuttaa kuivikelantaa biokaasua tuottavaan laitokseen. Lannan polttaminen on Suomessa mahdollista vain jätteenpolttolaitoksessa, mutta tällä hetkellä selvitetään kaasutusprosessin sopivuutta hevosen kuivikelannalle. Tämä pyrolyysin avulla tuotettu kaasu voidaan polttaa edellyttäen, että päästöt pysyvät maakaasulle asetetuissa rajoissa (jätteenpolttoasetus 151/2013).

Sopivan lantahuoltomenetelmän valintaan vaikuttavia tekijöitä on paljon, ja valinta tulee tehdä tapauskohtaisesti. Esimerkiksi tallin koko, tyyppi, sijainti, toiminta, käytettävissä olevat resurssit ja tarjolla olevat hyödykkeet vaikuttavat päätöksentekoon. Kunnalliset ympäristönsuojelumääräykset ja jätehuoltomääräykset saattavat vaikuttaa hyvän ratkaisun löytämiseen, ja siksi tallinpitäjiä tulee ohjeistaa olemaan aina ensimmäisenä yhteydessä kuntaan. Myös tallin sijainti eri kunnissa tai kunnan eri alueilla saattaa vaikuttaa lantahuoltomenetelmän valintaan. Kaavoituksessa tulisi ottaa huomioon lantalan tilan tarve tontilla. Toisaalta joillakin alueilla voi olla edullista pyrkiä ns. siirtolavaratkaisuihin, mutta tällöin tulee olla osoitettavissa selkeä toimintamalli myös lannan jatkovarastointiin ja -käyttöön.

Lantahuoltoon ja ympäristöön liittyvää lainsäädäntöä ovat:

- ympäristönsuojelulaki ja -asetus (86/2000 ja 169/2000)
- jätelaki ja -asetus (646/2011)
- nitraattiasetus 931/2000

- EU:n sivutuoteasetus, varsinainen sivutuoteasetus (1069/2009) ja täytöntöönpanoasetus (142/2011)
- talousjätevesiasetus (209/2011)
- lannoitevalmistelaki (539/2006)
- jätteenpolttoasetus (151/2013).

Aiheeseen liittyvää ohjeistusta löytyy myös muun muassa maankäyttö- ja rakennuslaista sekä terveydensuojelulaista.

6.4 MUUT YMPÄRISTÖNÄKÖKOHDAT

Vedenkulutukseen vaikuttaa tallin tyyppi ja varustelutaso. Jos tallilla ei ole hevosten pesuun varattua paikkaa (hevoset ovat varsoja tai siitostammoja tai vain kevyessä käytössä), vettä kuluu lähinnä hevosten juomavedeksi. Hevosten juomavesi tulisi ottaa huomioon myös jätevesimaksun alennuksena silloin, kun talli on liittynyt kunnalliseen viemäriverkostoon. Sosiaalilitat ja esimerkiksi loimien pesua varten varatut pesukoneet lisäävät veden kulutusta sekä luonnollisesti asettavat vaatimuksia myös jäteveden käsittelylle. Lähtökohtana voidaan pitää, että kaikki uudet karsinatalit (joihin lähes poikkeuksetta rakennetaan myös pesupaikka) joko liittyvät kunnalliseen jätevesihuoltoon tai muuten huolehtivat jäteveden käsittelystä lain edellyttämällä tavalla. Kaikissa vanhoissa talleissa ei välttämättä edes ole viemäriä, pihattotalleissa taas jätevettä ei käytännössä synny.

Energiankulutus talleissa vaihtelee tallin varustelutason mukaan. On erittäin harvinaista, että varsinaista eläintilaa lämmitetään, mutta lämmitettäviä varusteja sosiaalituloja löytyy jo valtaosasta talleja. Energiankulutukseen vaikuttavat myös mahdollinen lämmivesivaraaja, pesukone, tallitekniikka (esimerkiksi koneellinen ilmanvaihto tai vielä harvinainen lannapoistokoneisto) ja valaistus. Energiaratkaisuissa on vaihtelua yhtä paljon kuin kotitalouksissakin. Tallin lämmitettävien tilojen lämmönlähteenä voidaan käyttää myös lantalasta vapautuvaa lämpöenergiaa.

Myös tallien tulee liittyä järjestettyyn jätteenkulutukseen, vaikka talleilla syntyvän kaatopaikkajätteen määrä saattaakin olla yllättävän pieni. Yleisimpiä jättejakeita (pl. lanta ja rehujätteet) ovat paperi ja muovi, esimerkiksi rehusäkit ja paalimuovit, sosiaalituloissa syntyvä kotitalousjäte sekä hevosenkengät. Ongelma-

jätettä syntyy esimerkiksi lääkkeiden ja vanhojen loisteputkien muodossa. Jätteiden määrä ja laji vaihtelevat tallien varustelutason sekä esimerkiksi laite- ja konekannan mukaan. Puhdas ja kuiva paalimuovi voidaan hävittää energiajätteenä, mutta sen omatoiminen polttaminen on kielletty.

6.5 HEVOSTEN ULKOILU JA LIIKUTTAMINEN

Hevosen liikunnan, ulkoilun ja sosiaalisen kanssakäymisen tarpeiden tyydyttämisestä on huolehdittava päivittäin (valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 10.6.2010/588). Ulkoilun ja liikunnan tarpeesta voidaan huolehtia ajaen tai ratsastaen, mutta koska ulkoilun on oltava päivittäistä, on hevostallien yhteyteen varattava riittävästi tilaa ulkoilutarhoille. Tilantarvearvioita esitetään kohdassa 5.2 Hyvällä suunnitellulla riittävästi tilaa. Useissa talleissa suositetaan ns. yksittäistarhausta eli jokainen hevonen ulkoilee tarhassa yksin. Mikäli päivittäinen tarhaus aika on esimerkiksi puoli päivää hevosta kohden, tarvitaan neljän hevosen talliin vähintään kaksi tarhaa.

Tarhojen ja laitumien maaston, kasvillisuuden ja maapohjan on oltava hevoselle sopivia, käytännössä esimerkiksi suot, kivikot ja risukot eivät ole hevosille sopivia alueita. Hevosen ulkotarhan ja laitumen sekä kulkureittien on oltava hevoselle turvallisia. Hevonen kuluttaa tehokkaasti ympäristöä. Päivittäin käytössä olevien tarhojen ja kulkureittien tulee yleensä olla ojitettuja ja vettä läpäisevällä materiaalilla pinnoitettuja, jotta ne pysyvät kuivina ja pitävinä myös epäedullisten sääolosuhteiden vallitessa.

Ulkoilualueet on sijoitettava niin, että pohjavesille ei aiheudu vaaraa ja vaara pintavesille on mahdollisimman pieni. Tarha-alueilta ravinteet siirtyvät vesiojiin erityisesti pintavaluntana sade- ja sulamisvesien mukana. Suosituksena on 20 m etäisyys valtaojasta ja 100 m puurosta tmv. vesistöstä. Rinnetarhat vaativat suojakaistan vesistöön. Hevosten sonta on hyvä poistaa tarhoista ja ulkoilualueilta riittävän usein. Ulkotarhojen (ja tallien) perustamista pohjavesialueille tulee välttää (lupamenettely).

Kun tarhojen kuivatus on järjestetty ja ne on päällystetty, myös niiden puhdistaminen hevosten jätöksistä tulee mahdolliseksi. InnoEquine-hankkeen yhteydes-

- ▲ Pihatossa hevoset ulkoilevat itsenäisesti ja ne voivatkin liikkua ulkona ulkona ympäri vuorokauden. Pihattokasvatus on tavallista nuorilla hevosilla ja muutenkin yleistymässä. Kuva: Suomen Hippos, Tuija Rauman

sä tehdyn kyselyn mukaan hevoset viettävät tarhoissa keskimäärin seitsemän tuntia päivässä, jolloin noin kolmasosa niiden tuottamasta sonnasta jää tarhoihin. Ulkoilutarhat ovatkin huomattavia fosforinlähteitä. Aroilla alueilla ulkoilutarhojen valumavedet voidaan johtaa saostusaltaisiin, joissa ne voidaan puhdistaa tai käyttää kasteluvetenä. Ulkoilualueiden kunnostamisesta ja puhdistamisesta voidaan antaa määräyksiä ympäristöluvassa tai valvonnan yhteydessä.

Hevosten laiduntaminen ei ole pakollista, mutta erittäin suotavaa. Monilla talleilla ei ole omia laidunalueita, ja voikin olla, että osa tallien hevosista siirtyy kesän ajaksi laitumelle jonnekin muualle kuin oman tallin alueelle. Usein hevoset laiduntavat ympärivuorokautisesti, mutta esimerkiksi lentävien hyönteisten määrä saattaa joskus rajoittaa laiduntamista. Lainsäädännön määräykset ulkoilualueista koskevat myös laitumia.

Erilaiset hevoset tarvitsevat hyvin erilaisia määriä laidunalaakaan eikä aina ole edes tavoitteena, että hevonen saisi koko tarvitsemansa rehuannoksen laitumelta. Vaativimpia laitumen laadun suhteen ovat kasvavat varsat ja imettävät tammot, joille laidunala tulisi varata 0,5 hehtaaria per hevonen, muille hevosryhmille saattaa riittää jo 0,25 hehtaaria hyväntuottoista laidunta. Laidunalueet tulisi pitää kasvipeitteellisenä, ja laidunkasveilta vaaditaankin kulutuksen kestävyyttä. Väistämättä pintaeroosiota syntyy poluille ja erityi-

sesti juotto- ja lepoalueille usein portin läheisyyteen. Näillä alueilla myös ravinnepaine on suurin ja pintavalunnan riski kasvaa. Ranta-alueilla tulee ottaa huomioon vesiensuojelu ja virkistyskäyttö, jolloin ranta-alueen aitaaminen tarvittaessa pois laidunalasta voi olla aiheellista.

Laidun antaa hevoselle hyvälaatuisen ravinnon lisäksi henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Hevosia voidaan käyttää myös vähempiarvoisilla alueilla luonnonhoitoon tai maisemalaidunnukseen tai esimerkiksi erityisympäristötukien mukaisten suojavyöhykkeiden hoitoon. Laidunnus suojavyöhykkeillä on mahdollista, jos siitä ei aiheudu haittaa vesiensuojelulle. Hevosten hoidettaviksi sopivia alueita saattaa löytyä kunnilta, ja usein tallit ovat halukkaita vuokraamaan myös viljeltyjä laitumia tallien läheisyydestä.

Perinnebiotoopeilla tai esimerkiksi Natura-alueilla tulee ensisijaisesti huolehtia ylilaidunnuksen välttämiseksi, tosin myös riittävän laidunpaineen tuottaminen on tärkeää, jotta hoitovaikutusta syntyy. Luonnonlaitumien heterogeenisyydestä johtuen on erittäin vaikeaa asettaa mitään selkeitä mitoitusohjeita, mutta koska lisäruokinta on usein näillä alueilla kiellettyä, tulee laidun mitoittaa mieluummin liian suureksi kuin riittämättömäksi. Kun laidunnusta jatketaan samoilla alueilla useita vuosia, voidaan mitoitus tarkentaa kokemuksen myötä.

Info

Laiduntaminen ja laitumen vuokraaminen

Teksti: Hannele Partanen

Hevoset laiduntavat sekä viljeltyjä laitumia että luonnonlaitumia. Laiduntaminen on kustannustehokas vaihtoehto. Viljellyillä peltolaitumilla kasvatetaan satoa tuottavia nurmikasveja. Luonnonhoitopellot ja kesannot sopivat hyvin laiduntamiseen. Luonnonlaitumet ovat viljelemättömiä alueita, joita on ennen niitetty tai laidunnettu. Näitä ovat esimerkiksi niitty, metsälaidun, hakamaa, rantalaidun ja jokinotko. Luonnonlaidun on syntynyt laiduntamalla ja niittämällä. Perinnemaisemien pinta-ala on huvennut yhteen prosenttiin 1900-luvun alun tilanteeseen verrattuna. Laiduntamalla luonnonlaitumilla voidaan vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden säilymiseen.

Reunavyöhykkeet ovat pellon ja metsän välisiä alueita. **Joutomaat** ovat käytöstä poissa olevia alueita, joista osa sopii laidunalueeksi.

Suojavyöhykkeet. Pelloksi huonosti sopivat rantalohkot voidaan ottaa laidunkäyttöön. Ne toimivat suojavyöhykeinä, joista hevoset poistavat ravinteita syömänsä kasvillisuuden mukana.

Pihapiirin hoitaminen laiduntamalla lisää ympäristön elävyyttä.

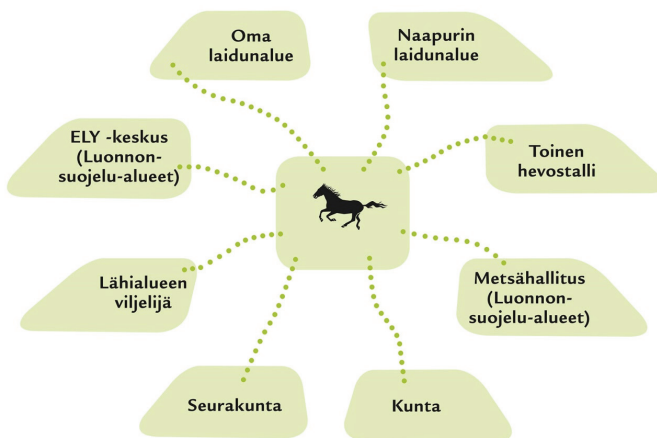
Natura-alueilla ja kansallispuistoissa voi olla alueita, jotka sopivat hevosten laiduntamiseen.

Maanomistaja saa hyötyä laiduntamisesta

Ennen kuin maanomistaja tarjoaa aluettaan laidunnettavaksi, hänen kannattaa pohtia erilaisia asioita. Esimerkiksi onko alue kyllin tuottava laidunnettavaksi kesästä syksyyn tai sovitavaksi ajaksi? Saako aitaan sähkön ja eläimille vettä? Millaisia kustannuksia voi syntyä?

Keskeisten asioiden selvittyä voi nauttia laiduntamisen antamista hyödyistä. Alue tulee hoidettua ja maisema pysyy avoimena. Luontoarvot säilyvät ja lisääntyvät. Hevosten laiduntaminen ilahduttaa asukkaita ja ohikulkijoita. Maan vuokraaminen laidunalueeksi on tulolähde laidunpalvelujen tarjoajalle. Kirjallinen sopimus takaa, ettei synny ristiriitoja. Alueelle voi olla mahdollista saada ympäristökorvausta. Myös kunnat voivat vuokrata maita laidunnettaviksi.

VAIHTOEHTOJA LAIDUNALUEEN LÖYTÄMISEEN

Laidunpankki

www.laidunpankki.fi on internetissä toimiva palvelu, jonka avulla voi hankkia lisälaitumia eläimille tai löytää eläimiä maisemanhoitajiksi. Laidunpankista on ladattavissa laidunsovimuksen mallipohja.

Lisätietoja: www.laidunpankki.fi

Lähde: Hevonen nauttii laitumella -opas, Maaseutuverkoston esite 2014.

LÄHTEET

- Jansson, H. & Särkijärvi, S. 2007. Talliympäristöopas. 47 p. Vapo
- Hevonen nauttii laitumella -opas, Maaseutuverkoston esite 2014.
- Maa- ja metsätalousministeriö, rakentamismääräykset ja ohjeet, www.mmm.fi.
- Pesonen, I., Virtanen, H. & Jansson, H. (toim.). 2008. Hyvinvoiva, turvallinen ja ympäristöystävällinen talli – Opas vastuulliseen tallitoimintaan. Equine Life -hanke, Agropolis Oy. www.hippolis.fi/equinelife.
- Särkijärvi, S. & Saastamoinen, M. 2010. Hevostilan lantahuolto. Teoksessa Louhelainen, S. (toim.): Hevosyritys huippukuntoon 2010–2013: Hevosyrityksen ympäristöosaaminen, opas 4/4. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 17/2010, 31–38.
- Ympäristöministeriö. 2003. Hevostallien ympäristön-suojeluohje. Ympäristöministeriön moniste nro 121. www.ymparisto.fi

AIHEESEEN LIITTYVÄT LAIT JA ASETUKSET

- Asetus maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (931/2000)
- Asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011)
- Eläinsuojelulaki (247/1996)
- EU:n sivutuoteasetus, varsinainen sivutuoteasetus (1069/2009) ja täytäntöönpanoasetus (142/2011)
- Jätelaki ja -asetus (646/2011)
- Jätteenpolttoasetus (151/2013)
- Lannoitevalmistelaki (539/2006)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista hevostalouksrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista (764/2009)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- Nitraattidirektiivi (91/676/ETY)
- Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 10.6.2010/588 ja täsmennys 24.10.2013
- Ympäristönsuojelulaki ja -asetus (86/2000 ja 169/2000)

Info

InnoHorse-webtyökalu

InnoHorse on Helsingin yliopiston ja MTT:n tutkijoiden kehittämä webtyökalu, jossa on ideoita, tietoja ja nykytilan tarkistuslistat hevosalan turvallisuus- ja lantahuoltokäytännöistä sekä laiduntamisesta. Työkalu kehitettiin kansainvälisenä InnoEquine Interreg-yhteistyönä Ruotsin ja Latvian maatalousyliopistojen kanssa. Sivusto on julkaistu suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja latvian kielellä.

Lisätietoja: www.hippolis.fi/innohorse

Mitä kunta voi tehdä?

- Julkaista paikallisen tai alueellisen hevostallien ympäristöohjeen.
- Tiedottaa lannanluovutussopimuksen tarpeesta.
- Edistää kuivikelannan hyödyntämistä ja siihen liittyvää verkostoitumista: esimerkiksi kompostointikentät, käyttö energialähteenä, käyttö maanrakennusaineena, käyttö yhdyskuntajäteliikkeen kompostoinnissa.
- Vuokrata peltä ja muita laitumiksi soveltuvia alueita, tiedottaa eläimistä maisemanhoitajina